

ПУШКАР Олег

 <https://orcid.org/0009-0007-4194-1754>

к. ю. н., адвокат

вул. Антоновича, 44, оф. 293, м. Київ,
02150, Україна
o_2014zrm@ukr.net

PUSHKAR Oleh

 <https://orcid.org/0009-0007-4194-1754>

PhD (Law), lawyer

44, Antonovycha St., office 293, Kyiv,
02150, Ukraine
o_2014zrm@ukr.net**ТЕНДЕНЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ
(2020–2024)**

Досліджено сучасний стан та основні тенденції розвитку злочинів, що стосуються прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Актуальність вивчення тенденцій розвитку злочинів, що стосуються прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, зумовлена не лише зростанням їх кількості, але й ускладненням механізмів їх вчинення, що потребує системного аналізу, вдосконалення кримінального законодавства й ефективних інструментів реагування з боку правоохоронних органів. У цьому контексті дослідження чинників, що впливають на динаміку таких злочинів, та виявлення нових викликів у сфері антикорупційної політики є надзвичайно важливим завданням для науковців, правників і державних інституцій. В основу цього дослідження покладено гіпотезу про те, що тенденцією останніх декількох років є зростання кількості виявлених та зареєстрованих злочинів у цій сфері. Також висунуто припущення про те, що така тенденція не є цілком негативною, оскільки збільшення випадків фіксації злочинів, що пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовою особою, свідчить, головне, про значне зростання ефективності досудового розслідування, підвищення якості доказової бази й професіоналізму детективів Національного антикорупційного бюро України та працівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України. Для перевірки та підтвердження цієї гіпотези застосовано низку методів загальноправового та спеціально-юридичного характеру. Використання методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції та порівняння дали можливість здійснити обробку й систематизацію теоретичного і практичного матеріалу з теми дослідження. Формально-юридичний метод використаний з метою тлумачення норм кримінального законодавства України щодо відповідальності за злочини, пов'язані з одержанням неправомірної вигоди. Метод юридичної статистики покладено в основу аналізу

**TRENDS IN CORRUPT
OFFENSES
(2020–2024)**

The current state and main trends in the development of crimes related to the acceptance of an offer, promise or receipt of unlawful benefit by a public official have been studied. The relevance of studying the trends in the development of crimes related to the acceptance of an offer, promise or receipt of illegal benefit by a public official is determined not only by the increase in their number, but also by the complexity of the mechanisms for their commission, which requires systemic analysis, improvement of criminal legislation, and effective response tools from law enforcement agencies. In this context, the study of factors influencing the dynamics of such crimes and the identification of new challenges in the field of anti-corruption policy is an extremely important task for scientists, lawyers and state institutions. The basis of this study is a hypothesis that the trend in recent years has been an increase in the number of detected and registered crimes in this area. It is also been suggested that this trend is not entirely negative, as the increase in recorded cases of crimes related to the acceptance of an offer, promise or receipt of illegal benefit by an official mainly indicates a significant increase in the effectiveness of the pre-trial investigation, the improvement of the evidence base, and the professionalism of detectives from the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and employees of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office of Ukraine. A number of general legal and special legal methods were used to verify and confirm this hypothesis. The use of methods of analysis, synthesis, induction, deduction and comparison made it possible to process and systematize theoretical and practical material on the research topic. The formal-legal method was used to interpret the norms of the criminal legislation of Ukraine regarding liability for crimes related to the receipt of illegal benefit. The method of legal statistics is the basis for analyzing the dynamics and structure of the relevant criminal offenses. Taking into account the obtained

динаміки та структури відповідних кримінальних правопорушень. З огляду на отримані результати, підтверджено висунуту у цьому дослідженні гіпотезу.

Ключові слова: корупція, корупційні злочини, неправомірна вигоди, службова особа, тенденції розвитку, чинники злочинності.

results, the hypothesis put forward in this study has been confirmed.

Keywords: corruption, corrupt crimes, unlawful benefit, public official, development trends, crime factors.

JEL Classification: K14.

Вступ

Актуальність дослідження тенденцій розвитку злочинів, пов'язаних із корупцією, зумовлена не лише зростанням їх кількості, але й ускладненням механізмів їх вчинення, що потребує системного аналізу, вдосконалення кримінального законодавства й ефективних інструментів реагування з боку правоохоронних органів. Отже, вивчення чинників, що впливають на динаміку таких злочинів, та виявлення нових викликів у сфері антикорупційної політики є надзвичайно важливим завданням для науковців, правників і державних інституцій.

Окремі аспекти тенденцій розвитку корупції як негативного суспільного явища та деяких видів злочинів, пов'язаних із корупцією, вивчали такі науковці, як В. М. Дубас, А. О. Левчук, М. В. Кікалішвілі, В. А. Мазійчук, К. Марисюк, О. Неклеса та ін. Переважна більшість наукових праць у цій сфері (зокрема таких вчених, як В. М. Дубас, А. О. Левчук, К. Марисюк, О. Неклеса та ін.) присвячена визначенню критеріїв віднесення того чи іншого складу кримінального правопорушення до категорії корупційних. Інші науковці (наприклад М. В. Кікалішвілі та ін.) вивчали тенденції корупційної злочинності. Деякі вчені (зокрема В. А. Мазійчук) присвятили своє дослідження аналізу тенденцій окремих видів корупційної злочинності.

Водночас детальне вивчення наявних праць з досліджуваної проблематики показує, що в сучасній науці кримінального права недостатньо наукових публікацій, присвячених саме аналізу сучасних тенденцій розвитку злочинів, пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовими особами.

Метою цієї статті є виявлення й аналіз сучасних тенденцій розвитку злочинів, пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовими особами, а також визначення закономірностей такого розвитку. Для виконання поставленої мети реалізовані такі завдання: визначено структурну й функціональну специфіку корупційних злочинів; проаналізовано окремі статистичні та якісні показники щодо вчинення таких злочинів упродовж декількох останніх років; виявлено основні тенденції ефективності досудового розслідування кримінальних правопорушень щодо прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовими особами.

В основу цього дослідження покладено гіпотезу про те, що тенденцією останніх декількох років є зростання кількості виявлених та зареєстрованих злочинів у цій сфері, однак це зумовлено, крім іншого, зростанням ефективності досудового розслідування, підвищенням якості доказової бази й професіоналізму детективів Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та працівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України (САП).

Для обґрунтування та підтвердження висунутої у статті гіпотези автор використав загальноправові та юридичні методи.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних вчених, норми Кримінального кодексу України (2001, 5 квітня) (далі – КК України), а також офіційні звіти Генеральної прокуратури України (далі – Генпрокуратура) та НАБУ за 2020–2024 роки, в яких відображені результати досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 368 КК України.

Перевірка гіпотези на підставі окресленої методології дослідження проводилася у три етапи. На першому за допомогою методів індукції, дедукції, аналізу, синтезу та ін. визначено проблематику дослідження, обґрунтовано актуальність теми, а також проведено аналіз наукової літератури, нормативно-правових актів України, які регулюють питання відповідальності за корупційні правопорушення. На другому етапі, використавши формально-юридичний та статистичний методи, проведено аналіз статистичних даних щодо динаміки, структури та поширеності корупційних злочинів за останні декілька років в Україні. На завершальному етапі за допомогою аналітичних, статистичного та порівняльно-правового методів виявлені поточний стан та основні тенденції розвитку злочинів, визначених ст. 368 КК України, та узагальнені результати дослідження.

Для досягнення поставленої мети та завдань цієї статті дослідження структуровано на три частини, кожна з яких присвячена розкриттю окремих питань, що в комплексі зумовлюють цілісність та ґрунтовність дослідження сучасних тенденцій розвитку злочинів, пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовими особами.

У першій частині статті проведено теоретичний аналіз, на підставі якого розкрито основні структурні й функціональні характеристики корупційних злочинів.

Друга частина дослідження містить статистичний аналіз зареєстрованих корупційних злочинів та результатів їх досудового розслідування за 2020–2024 рр., визначення основних тенденцій розвитку цих злочинів.

Третю частину присвячено статистичному аналізу злочинів, визначених ст. 368 КК України, виявленню важливих тенденцій і змін у динаміці, а також підбиттю підсумків з теми дослідження.

1. Структурна й функціональна специфіка злочинів, пов'язаних із корупцією

Примітка до ст. 45 КК України до корупційних кримінальних правопорушень відносить ті з них, відповідальність за які передбачена ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 КК України (2001). Окремо виділяються кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією, зокрема передбачені ст. 366-2, 366-3 КК України (2001).

Як показує аналіз положень КК України, більшість корупційних кримінальних правопорушень зосереджено у Розділі XVII "Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг" КК України (2001). До цієї ж групи належить і прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовими особами (ст. 368 КК України).

Отже, як можна побачити з положень КК України, які визначають поняття "корупційне кримінальне правопорушення", до таких видів правопорушень віднесені як ті злочини, відповідальність за які передбачена конкретними статтями КК України (зокрема ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 КК України), так і ті, які будуть належати до корупційних за умови їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем.

З огляду на це в науковій літературі обґрунтовано зазначається, що наразі досить складно встановити чіткі критерії для віднесення того чи іншого складу кримінального правопорушення до категорії корупційних, зважаючи лише на ознаки, закріплені в чинному переліку. В. М. Дубас це пов'язує з тим, що не всі кримінальні правопорушення, включені до переліку, повністю відповідають міжнародно-правовим (конвенційним) зразкам (Дубас, 2023).

Тож у процесі виявлення тенденцій розвитку корупційних злочинів однією з нагальних проблем є відсутність чіткої градації щодо критеріїв, за якими той чи інший злочин можна однозначно віднести до корупційних.

Другою проблемою у цій сфері, на яку звертають увагу деякі науковці, є те, що в сучасних умовах усе частіше застосовуються специфічні способи їх реалізації й маскування, що зумовлює високий рівень їх латентності (Кікалішвілі, 2023).

Наведені два проблемні аспекти певним чином ускладнюють отримання абсолютно точних та достовірних даних щодо стану корупційної злочинності в Україні.

Водночас наявні наукові дослідження засвідчують різні особливості, що спостерігаються в тенденціях розвитку цього виду кримінальних правопорушень. Зокрема, на основі статистичного аналізу у цій сфері до 2023 р. М. В. Кікалішвілі робить висновок про те, що в Україні

найбільшу небезпеку становить корупційна злочинність, пов'язана з так званим елітним сегментом – вищими посадовими особами, держслужбовцями та представниками політичної еліти (Кікалішвілі, 2019).

Інші вчені, присвятивши свої дослідження динаміці корупційних злочинів у судових органах за 2013–2024 рр., дійшли висновку, що така динаміка була хвилеподібною – від значного падіння до різкого зростання, що зумовлено суспільно-політичними змінами та змінами у підставах кримінальної відповідальності. Характерно, що за даними досліджень, найвищий рівень корупції фіксується у Київській та Одеській областях, середній – у Закарпатській, Чернігівській, Сумській, Харківській, Черкаській, найнижчий – у Волинській, Івано-Франківській та Житомирській (Мазійчук, 2023).

2. Динаміка корупційних кримінальних правопорушень в Україні за 2020–2024 роки

Аналіз офіційної статистики НАБУ за 2020–2024 рр. свідчить про зниження кількості звернень, але помітне зростання ефективності досудового слідства і винесення вироків у цих категоріях справ, що може вказувати на інституційну стабілізацію та професіоналізацію органів, відповідальних за антикорупційну діяльність (Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України (І та II півріччя), 2020, 2021, 2022, 2023, 2024).

Найвища кількість зареєстрованих заяв і повідомлень про корупційні кримінальні правопорушення за досліджуваний період спостерігається у 2020 р. (Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України (І та II півріччя), 2020) – на рівні 792 заяв. Найнижчим цей показник був у 2022 р. (Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України (І та II півріччя), 2022), що може бути пов'язано з початком повномасштабного вторгнення. При цьому спостерігається зростання у 2023–2024 рр. (641 і 671 відповідно), що свідчить про новий виток суспільної уваги до корупційних злочинів й активізацію інституцій (Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України (І та II півріччя), 2023, 2024). Однак повернутися до показника 2020 р. в кількості зареєстрованих заяв і повідомлень щодо корупційних злочинів не вдалося, попри те, що з 2022 р. спостерігається динамічне зростання цього показника.

Водночас кількість оперативно-розшукових справ (Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України (І та II півріччя), 2020, 2021, 2022, 2023, 2024) починає поступово зростати з 2021 р. Найвищий показник спостерігався у 2023 р. – 101 справа, що може свідчити про покращення аналітичної й агентурної роботи НАБУ. Низькі показники у 2020 р. (27), що, ймовірно, пов'язано із внутрішніми викликами у структурі детективів або з обмеженням ресурсів. Загалом

виявляється тенденція до збільшення кількості оперативних заходів в останні роки, особливо після 2021 р.

Що стосується показника, який відображає кількість осіб, щодо яких складено обвинувальний акт, то після різкого падіння у 2022 р. (до позначки 99) до 2024 р. спостерігається зростання до 243, що є найвищим показником за досліджуваний період. Цей показник демонструє чітку позитивну динаміку після 2021 р. – з 99 (2022 р.) до 233 (2023 р.) і 243 (2024 р.), що може свідчити про значне зростання ефективності досудового слідства, особливо в частині завершення справ із передачею до суду.

Така ж ситуація характерна й щодо кількості обвинувальних вироків, що набрали законної сили: відбулося помітне прискорення з 32 у 2021 р. до 90 у 2024 р. Зростання доведення справ про корупційні злочини до логічного завершення в суді може свідчити про підвищення доказової бази й професіоналізації прокурорів та детективів НАБУ.

3. Сучасний стан та тенденції вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 368 КК України

Як свідчать дані Звіту Офісу Генпрокурора "Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2020–2024 рр.", загальна кількість кримінальних правопорушень (облікованих), відповідальність за які передбачена ст. 368 КК України, демонструє значні коливання (Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, 2025).

У 2024 р. зафіксовано 1640 випадків, що є підвищенням у порівнянні з 2023 р. (1403). Водночас кількість повідомлень про підозру також коливається: найменша – у 2022 р. (242), що можна пов'язати із впливом воєнного стану. За 2024 р. висунуто 590 підозр, що є значним зростанням у порівнянні з 2023 р. (422). Що стосується показника "передача справ до суду", то найменше його значення було у 2022 р. (121). При цьому у 2024 р. до суду передано лише 365 справ, що менше, ніж у 2023 р. (437), попри зростання кількості облікованих злочинів. При цьому у 2024 р. кількість кримінальних правопорушень, у яких на кінець періоду рішення не прийнято, сягнула 1270, що більше, ніж у 2023 р. (1162), однак незначно менше, ніж у 2021 р. (1300). Вказане може свідчити про зростання складності розслідувань або недостатню оперативність правоохоронних органів. Характерно, що у 2024 р. цей показник майже наблизився до довоєнного 2020 р.

Проведене дослідження тенденції злочинів, передбачених ст. 368 КК України, показує такі основні закономірності:

- зростання рівня виявлення злочинів у 2024 р.; кількість облікованих правопорушень у 2024 р. зростає на 237 випадків у порівнянні з 2023 р., що може свідчити про активізацію правоохоронних органів;

- спад у 2022 р. як наслідок воєнного стану. Різде зменшення облікованих злочинів, підозр та справ, переданих до суду, пояснюється пріоритетністю воєнних злочинів і зменшенням контролю за корупційними схемами;
- високий рівень нерозслідуваних справ – залишається значна кількість справ, за якими не прийнято рішень (1270 у 2024 р.), що може вказувати на труднощі у зборі доказової бази або недостатню ефективність слідчих органів;
- низький рівень передачі справ до суду у 2024 р., коли лише 365 із 1640 ($\approx 22\%$) передано до суду, що свідчить про низьку ефективність доведення справ до логічного завершення.

Висновки

Аналіз статистичних даних за 2020–2024 рр., що стосуються злочинів, пов’язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовими особами, свідчить про складну, хвилеподібну динаміку їх розвитку в Україні. Після 2022 р. відбувається помітний спад, зумовлений як зовнішніми (пандемія, війна), так і внутрішніми (інституційна нестабільність) чинниками. Водночас з 2023 р. фіксується поступове відновлення активності правоохоронної системи, що підтверджується стабільним зростанням кількості складених обвинувальних актів і вироків, які набрали законної сили. У 2024 р. кількість корупційних злочинів, передбачених ст. 368 КК України, зросла, що підтверджує активізацію боротьби з корупцією; велика кількість нерозслідуваних справ (1270) свідчить про проблеми у швидкості й ефективності розслідування; зниження кількості переданих до суду справ (лише 22% від загальної кількості) вказує на труднощі в доказовій базі або недостатню судову перспективу.

Характерною особливістю корупційних злочинів є високий рівень латентності, складність виявлення та специфіка доказування, що вимагає від правоохоронних органів використання спеціалізованих методів розслідування. Корупція залишається концентрованою у вищих ешелонах влади, а не серед пересічних службовців, що свідчить про наявність так званої елітної корупції. Нерівномірний територіальний розподіл рівня корупції, зокрема її зосередження у Києві та великих економічних центрах, вказує на залежність масштабів правопорушень від інтенсивності фінансових, адміністративних та політичних потоків.

Проведений аналіз загалом підтвердив висунуту гіпотезу про те, що тенденцією останніх декількох років є зростання кількості виявлених і зареєстрованих злочинів щодо одержання неправомірної вигоди, однак це зумовлено, крім інших факторів, збільшенням ефективності досудового розслідування, підвищенням якості доказової бази й професіоналізму детективів НАБУ та працівників САП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCE

Дубас, В. М. (2023). Поняття та види корупційних кримінальних правопорушень в кримінальному законодавстві України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> , (6), 64–68.	Dubas, V. M. (2023). The concept and types of corruption criminal offenses in the criminal legislation of Ukraine. <i>Legal scientific electronic journal</i> , (6), 64–68.
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за I півріччя 2024 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/47676/zvit_2024_ukrai_nska_versiia.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the first half of 2024. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/47676/zvit_2024_ukrai_nska_versiia.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за II півріччя 2024 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/48751/dodatky_za_ii_pivrichchia_2024_roku.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the second half of 2024. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/48751/dodatky_za_ii_pivrichchia_2024_roku.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за I півріччя 2023 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/46738/zvit_maket_i_pivrichchia_2023.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the first half of 2023. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/46738/zvit_maket_i_pivrichchia_2023.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за II півріччя 2023 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/47192/zvit2023p.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the second half of 2023. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/47192/zvit2023p.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за I півріччя 2022 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27959/final_sayt.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the first half of 2022. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27959/final_sayt.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за II півріччя 2022 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/28001/maket_zvitu_dlya_saytu_0.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the second half of 2022. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/28001/maket_zvitu_dlya_saytu_0.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за I півріччя 2021 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27968/zvit_nabu_pershe_pivrichchya_2021.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the first half of 2021. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27968/zvit_nabu_pershe_pivrichchya_2021.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за II півріччя 2021 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27956/zvit_nabu_ii_2021_sayt_0.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the second half of 2021. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27956/zvit_nabu_ii_2021_sayt_0.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за I півріччя 2020 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27962/zvit_i_pivrichchya_2020_roku_0.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the first half of 2020. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27962/zvit_i_pivrichchya_2020_roku_0.pdf
Звіт про результати діяльності Національного антикорупційного бюро України за II півріччя 2020 року. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27965/zvit_ii_2020_.pdf	Report on the results of the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine for the second half of 2020. https://nabu.gov.ua/site/assets/files/27965/zvit_ii_2020_.pdf
Кікалішвілі, М. В. (2019). Сучасні тенденції корупційної злочинності в Україні. <i>Прикарпатський юридичний вісник</i> , 3(28), 2, 63–67.	Kikalishvili, M. V. (2019). Current trends in corruption crime in Ukraine. <i>Prykarpattyia Legal Bulletin</i> , 3(28), 2, 63–67.

Кікалішвілі, М. В. (2023). Латентність як риса корупційної злочинності. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право</i> , (78, Ч. 2), 191–195.	Kikalishvili, M. V. (2023). Latency as a feature of corruption crime. <i>Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law</i> , (78, Part 2), 191–195.
Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (2001, 5 квітня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text	Criminal Code of Ukraine dated April 5, 2001 № 2341-III. (2001, April 5). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text .
Мазійчук, В. А. (2023). Стан та тенденції корупції в судових органах України. <i>Право та державне управління</i> , (1), 383–391.	Maziichuk, V. A. (2023). State and trends of corruption in the judicial bodies of Ukraine. <i>Law and public administration</i> , (1), 383–391.
Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2020–2024 рр. (2025). Офіс Генерального прокурора України. https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareystrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2	On registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation for 2020–2024. (2025). Office of the Prosecutor General of Ukraine. https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareystrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Автор не отримував фінансування для цього дослідження.

Пушкар, О. (2025). Тенденції корупційних правопорушень (2020–2024). *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Серія. Юридичні науки, 3(140), 67–75. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(140\)06](https://doi.org/10.31617/3.2025(140)06)

Надійшла до редакції 18.07.2025.

Прийнято до друку 22.08.2025.

Публікація онлайн 16.09.2025.